

SUMQAYIT KİMYA SƏNAYESİ - 70

Azərbaycanın görkəmli kimyaçı alimləri

Ayaz Əfəndiyev
(Bakı, 15 yanvar 1938)

Ayaz Əfəndiyev
(Bakı, 15 yanvar 1938)

1959-cu ildə Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının kimya texnologiyası fakültəsini bitirərək, təyinatla Azərbaycan Elmlər Akademiyası Neft-Kimya Prosesləri İnstitutuna kiçik elmi işçi vəzifəsinə göndərilmişdir. 1960-63-cü illərdə Moskvada A.Karpov adına Elmi-Tədqiqat Fiziki Kimya İnstitutunda aspirant olmuş və 1965-ci ildə həmin institutun Elmi Şurasında "Kompleks emələ gətirən polimerlərin sintezi və tədqiqi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, kimya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır. 1982-ci ildə M.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Birləşmiş Elmi Şurasında "Kompleks emələ gətirici polimerlərin sorbsiya edilən ionlara konformasion sazlanması və sorbentlərin tədqiqi" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir. 1995-ci ildə Nyu-York Akademiyasının həqiqi üzvü seçilmişdir. 1987-ci ildən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Polimer Materialları İnstitutunun direktoru, 1992-ci ildən əvəzçilik üzrə Azərbaycan Sənaye İnstitutunun üzvi materialların texnologiyası kafedrasının professoru vəzifələrində çalışmışdır. Professor A.Əfəndiyevın əsas elmi istiqaməti polimer sorbentlərin və katalizatorlarının sintezi, kimyəvi və fiziki xassələrinin tədqiqi, onların iştirakı ilə katalitik və sorbsiya proseslərinin öyrənilməsindən ibarət olmuşdur. A.Əfəndiyev 30 müəlliflik şəhadətnaməsinin, 220-dən artıq elmi əsərin müəllifi olmuş, 8 elmlər namizədi yetişdirmişdir. O, 40-dan artıq Beynəlxalq simpozium, konfrans və konqresdə respublika elmini layəqətlə təmsil etmişdir. Onun elmi əsərləri MDB ölkələri və 10-dan artıq xarici ölkədə nəşr edilmişdir. Ayaz Əfəndiyev dünyanın ən qabaqcıl ölkələrində ezamiyyətlərdə olmuş, Avstriya və Şimali Koreyada BMT-nin eksperti kimi çalışmışdır. O, 1994-cü ildə Amerika Kimya Cəmiyyətinin, 1988-ci ildən keçmiş SSRİ, hazırda isə Rusiya EA Elmi Şurasının üzvü seçilmişdir. Onun adı ABŞ-da nəşr olunan "Dünyada kim kimdir" məlumat kitabına və İngiltərədə çapdan çıxan Beynəlxalq bioqrafik lüğətə daxil edilmişdir. "Şərəf nişanı" ordeni ilə təltif olunmuşdur.

Mustafa Hüseyinov
(Şərur, 23 mart
1928 - 3 fevral 1991)

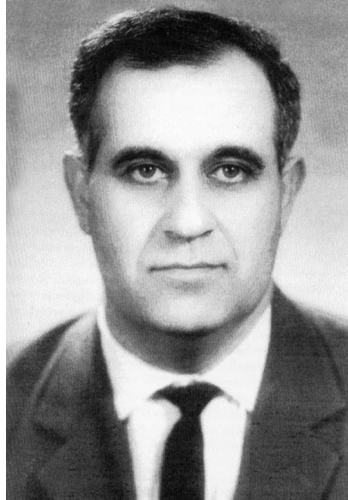
Mustafa Hüseyinov 1948-1952-ci illərdə Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsində ali təhsilini başa vurduqdan sonra Azərbaycan Elmlər Akademiyası Kimya İnstitutunun aspiranturasına daxil olmuş və oranı bitirdikdən sonra Azərbaycan EA Neft İnstitutunda böyük elmi işçi vəzifəsində işləmişdir. 1957-ci ildə namizədlik dissertasiyasını, 1963-cü ildə "Xlorkarbohidrogenlərin sintezi və çevrilmələri sahəsində tədqiqatlar" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir. 1966-cı ildə "Üzvi kimya" ixtisası üzrə professor adını almış, 1980-ci ildə Azərbaycan EA-nın müxbir üz-

Mustafa Hüseyinov
(Şərur, 23 mart
1928 - 3 fevral 1991)

vü seçilmişdir.

Professor M.Hüseyinovun əsas elmi işləri "qaynar" təbəqədə xlor-üzvi birləşmələrin sintezi və onların əsasında yüksək istiliyə və odada-vamlı polimer maddələrinin alınması və onların xalq təsərrüfatının müxtəlif sahələrində tətbiqi problemlərinə həsr edilmişdir. Professor M.Hüseyinov öz yetimləri ilə birlikdə 1 monoqrafiyanın, 500-dən çox

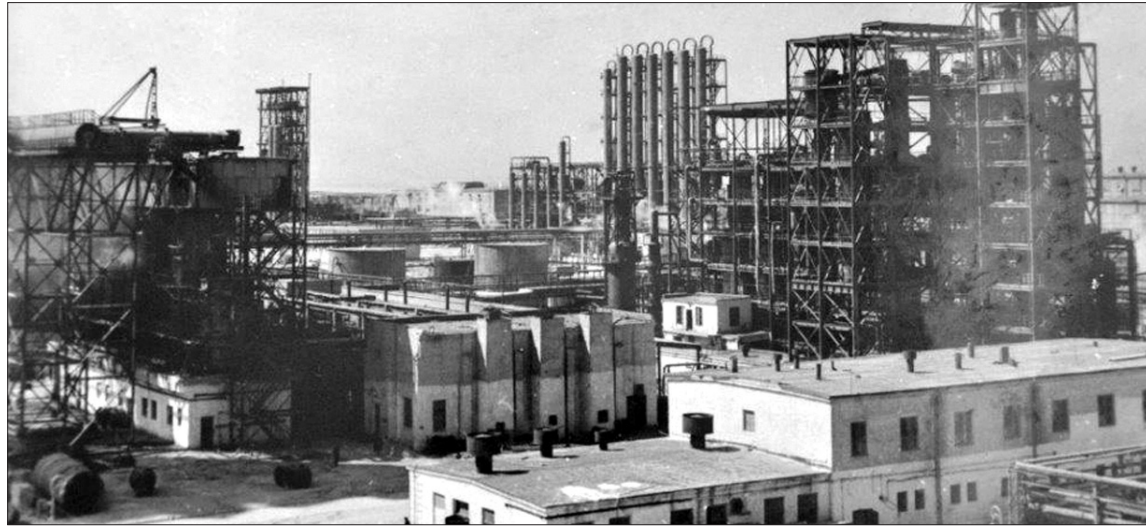

Toğrul Şahtaxtinski
(Bakı, 22 oktyabr 1925)

seçilmişdir. Azərbaycan EA Kimya Elmləri Bölməsinin və bir neçə ixtisaslaşdırılmış Elmi Şuranın üzvü olmuşdur. M.Hüseyinov "SSRİ ixtiraçısı" döş nişanı, "Əmək veterani" və bir neçə medalla təltif olunmuşdur. 1991-ci il fevral ayının 3-də vəfat etmişdir.

Toğrul Şahtaxtinski
(Bakı, 22 oktyabr 1925)

1943-cü ildə orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirmiş, 1949-cu ildə Azərbaycan Sənaye İnstitutunun kimya texnologiyası fakültəsində kimyaçı-mühəndis ixtisası üzrə ali təhsil almışdır. İnstitutu bitirdikdən sonra təyinatla Azərbaycan Elmlər Akademiyasında işə göndərilmişdir. 1959-cu ildə kimya elmləri namizədi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya müdafiə etmişdir. 1968-ci ildə "Alifatik karbohidrogenlərin və onların texniki qatışıqlarının katalizatorun "qaynar" layında oksidləşdirilməsi və oksidləşdirici ammonoliz" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək kimya elmləri doktoru elmi dərəcəsi almışdır. 1972-ci ildə Azərbaycan EA-nın müxbir üzvü, 1976-cı ildə isə həqiqi üzvü seçilmişdir. Akademik T.Şahtaxtinskiyin rəhbərliyi ilə mürəkkəb kimyəvi texnoloji sistemlərin modeləşdirilməsi

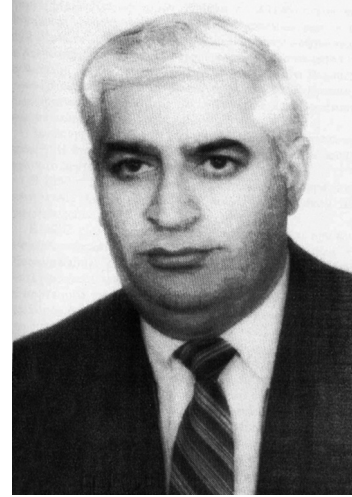
elmi əsərin, o cümlədən 260 müəlliflik şəhadətnaməsinin müəllifidir. Onun rəhbərliyi ilə 10 elmlər doktoru, 90 elmlər namizədi hazırlanmışdır. 1979-cu ildə Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi adına layiq görülmüşdür. Dəfələrlə Beynəlxalq və Ümumittifaq simpozium, konfrans və konqreslərdə respublika elmini təmsil etmişdir. 1973-cü ildə Sumqayıt Şəhər Sovetinin deputatı

və optimal idarə olunmasının, eyni zamanda ayrıca proseslər və reaktorlar üçün katalizatorun "qocalmasının" dinamikası, onun fəallığına reaksiya mühiti və regenerasiya şəraitinin təsirləri nəzərə alınmaqla ümumi prinsipləri hazırlanmışdır. T.Şahtaxtinskiyin çoxcəhətli elmi-tədqiqat işləri 12 monoqrafiyada, 500-dən artıq elmi əsərdə, o cümlədən 120-dən çox ixtira və patentlər-

də öz əksini tapmışdır. 1991-ci ildə Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi adına layiq görülmüşdür.

Musa Rüstəmov
(Ordubad, 8 may 1930)

Musa Rüstəmov 1947-ci ildə orta məktəbi gümüş medalla bitirərək 1952-ci ildə Azərbaycan Sənaye İnstitutunun kimya texnologiyası fakültəsində kimyaçı-texnoloq ixtisası üzrə ali təhsil almışdır. Sonra Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Neft Emalı İnstitutunda mühəndis kimi elmi fəaliyyətə başlamışdır. O, 1961-ci ildə "Kontakt-katalitik heterogen proseslərin aparılması üçün kiçik dispersli materialların birbaşa axınının tətbiqi ilə yeni yüksək səmərəli sistemlərin işlənilib hazırlanması" möv-

Musa Rüstəmov
(Ordubad, 8 may 1930)

zusunda namizədlik, 1968-ci ildə isə "Neft xammalının birbaşa axın reaktorlarında katalitik krekinq prosesinin işlənilib hazırlanması və tədqiqi" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə edərək texnika elmləri doktoru dərəcəsinə almışdır. Professor M.Rüstəmov 1980-ci ildə Azərbaycan EA-nın müxbir üzvü, 1989-cu ildə isə Azərbaycan EA-nın həqiqi üzvü seçilmişdir.

Akademik M.Rüstəmov neft emalının dərinləşməsi üçün hetero-

Bahadır Zeynalov
(Füzuli rayonu, 20 may
1917 - 27 fevral 1995)

qatların nəticələri 420-dən artıq elmi əsərdə, o cümlədən 1 monoqrafiyada öz əksini tapmışdır. 80-dən artıq müəlliflik şəhadətnaməsi və xarici ölkələrin patentini almışdır. Əsərlərinin 180-i respublikada, 200-ü keçmiş SSRİ-də və 40-ı xarici ölkələrdə çap olunmuşdur.

M.Rüstəmov 6 elmlər doktoru və 32 elmlər namizədi hazırlamışdır. 1979-cu ildə Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi, 1982-ci ildə isə ikimərhələli katalitik krekinq prosesinin yaradılmasına görə Azərbaycan Dövlət Mükafatına layiq görülmüşdür.

Bahadır Zeynalov
(Füzuli rayonu, 20 may
1917 - 27 fevral 1995)

1930-33-cü illərdə Ağdam Kənd Təsərrüfatı Texnikumunu bitirərək aqrotexnik vəzifəsində çalışmış və 1934-38-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu əla qiymətlərlə bitirərək, imtahan komissiyasının göndərişi ilə Kimya İnstitutunun aspiranturasına qəbul edilmişdir. 1949-cu ildə "Neftin emalı əsasında alınmış məhsullarda sadə qamma-bromofirərlərin sintezi və tədqiqi" mövzusunda dissertasiya müzakirə edərək, kimya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almış, 1961-ci ildə isə "Parafin distilləsinin oksidləşməsi məhsullarının praktiki istifadəsinin yollarında" doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir. 1976-cı ildə Akademiyanın müxbir üzvü, 1989-cu ildə isə həqiqi üzvü seçilmişdir.

Akademik Bahadır Zeynalov neft karbohidrogenlərinin maye fazada oksidləşməsi ilə naftin turşuları, onların törəmələri və digər qiymətli maddələrin alınması və eləcə də onların əsasında plastifikatorların yaradılması sahəsində görkəmli alim olmuşdur. 1939-cu ildən 1946-cı ilədək Böyük Vətən müharibəsində iştirak edərək "Qızıl ulduz", "Aleksandr Nevski" ordenləri və digər döyüş medalları ilə təltif edilmişdir. Akademik Zeynalov öz əməkdaşları və tələbələri ilə birlikdə işlənmiş 8 monoqrafiyanın, 5 patentin, 100-dən çox müəlliflik şəhadətnaməsinin və 500-ə qədər elmi əsərin müəllifi olmuşdur. Onun rəhbərliyi ilə 4 elmlər doktoru, 40-a qədər elmlər namizədi hazırlanmışdır. Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi adına layiq görülmüşdür.

Orxan Vahidoğlu,
"iki sahil"